

Rikosasian ratkaiseminen ilman päätösvaltaa

ASIAN VIREILLETULO

Tuomioistuinlain 3 luvun 2 §:n 2 momentin hovioikeuden on ilmoitettava valtioneuvoston oikeuskanslerille tietoonsa tulleista seikoista, jotka saattavat johtaa virkasyytteen nostamiseen hovioikeudessa.

Hovioikeuden presidentti on 7.6.2021 mainitussa tarkoituksessa lähettänyt oikeuskanslerinvirastoon hovioikeuden 25.2.2021 asiassa antaman tuomion, jonka mukaan kärjäoikeus oli 16.12.2020 asiassa antamallaan tuomiolla tuominnut vastaajan törkeästä rahanpesusta, vaikka kärjäoikeus ei ollut ollut asiassa päätösvaltainen. Hovioikeus oli syyttäjän valituksesta kumonnut kärjäoikeuden tuomion ja palauttanut asian kärjäoikeuteen uudelleen käsiteltäväksi.

SELVITYS

Kärjäoikeuden puheenjohtajana asiassa toiminut kärjätuomari on 5.8.2021 antanut häneltä menettelystään pyytämäni selvityksen. Kärjäoikeuden laamanni on antanut asiasta lausunnon.

RATKAISU

Arviointi

Tuomioistuinlain 9 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan tuomarin on oltava virkatoimissaan huolellinen.

Oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan kärjäoikeus on päätösvaltainen rikosasiassa, kun tuomioistuimessa on puheenjohtaja ja kaksi lautamiestä. Pykälän 2 momentin

mukaan kärjäoikeus on päätösvaltainen rikosasiassa myös kolmen lainoppineen jäsenen kokoonpanossa, jos sitä asian laadun tai muun erityisen syyn vuoksi on pidettävä perusteltuna. Mainitun luvun 6 §:n mukaan kärjäoikeus on rikosasiassa päätösvaltainen myös, kun siinä on yksin puheenjohtaja, jos mistään syytteessä tarkoitettusta yksittäisestä rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin vankeutta enintään neljä vuotta.

Rikoslain 32 luvun 7 §:n mukaan törkeästä rahanpesusta tuomitaan vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Kun törkeästä rahanpesusta on kerrotuin tavoin säädetty ankarampi rangaistus kuin neljä vuotta vankeutta, ei kärjäoikeus ole ollut kysymyksessä olevassa asiassa päätösvaltainen, kun asian oli ratkaissut yksin kärjätuomari.

Kärjätuomari on selvityksessään todennut, että koska ensisijainen syyte oli koskenut tekoa, joka olisi ollut mahdollista käsitellä yhden tuomarin kokoonpanossa, oli asia tullut erehdyksessä käsiteltyä yhden tuomarin kokoonpanossa. Hän on ilmoittanut, että pääkäsittelyn järjestäminen oli ollut tapauksessa tavallista työläämpi, mikä oli valitettavasti vienyt huomiota itse pääasialta. Lisäksi hän on tuonut ilmi, että tavallisesti ratkaisukokoonpanoa koskeva kysymys tulee esille jo asian vireille tulon yhteydessä syyttäjän merkittyä haastehakemuksen infolehdelle, mikäli yhden tuomarin kokoonpano ei ole riittävä, mutta kysymyksessä olevassa asiassa ei tällaista merkintää ollut ollut.

Kärjätuomari oli kertomansa mukaan virheen havaittuaan ilmoittanut asiasta syyttäjälle ja pyytänyt valittamaan tuomiosta. Kärjätuomari on tuonut selvityksessään esiin, että koska vastaaja itse ei ollut valittanut asiasta hovioikeuteen, olisi virhe mahdollisesti jäänyt ilman kärjätuomarin omaa myötävaikutusta huomaamatta. Hän on pyytänyt menettelyään arvioitaessa ottamaan huomioon mainitun aktiivisen pyrkimyksensä virheen korjaamiseen.

Kärjäoikeuden laamanni on lausunnossaan todennut, että hän on muistuttanut kärjätuomaria huolellisuudesta tuomitsemistoiminnassa sekä toimittanut asian osaston johtajalle yhtenäisen lainkäytön varmistamiseksi.

Tuomioistuimen kokoonpanon päätösvaltaisuus on ehdoton prosessinedellytys. Kysymyksessä on perustavaa laatua oleva menettelyvirhe, joka kohdistuu tuomiovallan käytön ydinalueelle. Vaikka virhe on asiassa osin kärjätuomarin oman myötävaikutuksen seurauksena korjaantunut, on se ollut omiaan aiheuttamaan lisäkustannuksia ja vaivaa sekä pidentänyt asian tuomioistuinkäsittelyyn kulunutta aikaa.

Johtopäätös ja toimenpide

Käräjäoikeuden kärjätuomari on ratkaissut yksin puheenjohtajana rikosasian, jonka ratkaisuun käräjäoikeus ei mainitussa kokoonpanossa ole ollut päätösvaltainen.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan jos virkamies, julkisyhteisön työntekijä tai muu henkilö julkista tehtävää hoitaessaan on menetellyt lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä, oikeuskansleri voi antaa asianomaiselle huomautuksen vastaisen varalle, mikäli hän ei harkitse olevan tarvetta syytteen nostamiseen.

Annan mainitun lainkohdan nojalla kärjätuomarille huomautuksen hänen edellä kerrotusta menettelystään.

Lähetän päätökseni tiedoksi asiasta ilmoittaneelle hovioikeuden presidentille sekä lausuntonsa asiasta antaneelle käräjäoikeuden laamannille.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Linda Harjutsalo